

Els «fets de Besalú»

El 20 de maig passat es van complir 25 anys dels «fets de Besalú». El que havia començat com una simple oposició local a la construcció d'un abocador a Beuda va acabar amb greus incidents quan el cotxe que transportava Jordi Pujol, de visita a Besalú, va ser colpejat per desenes de persones i el president va veure perillar la seva integritat física. Polítics i analistes es van preguntar com era possible que un petit, tranquil i convergent poble de la Catalunya «profunda» reaccionés d'aquella manera tan violenta davant d'una decisió democràtica. De fet, el mateix Pujol admet que és una de les principals espines que té clavades del seu llarg mandat a la Generalitat.

Ben mirat, és possible que els «fets de Besalú» no fossin tan extraordinaris, ja que l'abocador es va acabar construint i el moviment opositor es va diluir ràpidament. A més, vist en perspectiva, és evident que calia trobar una solució per a la gestió dels residus a la Garrotxa. Fins llavors, les deixalles d'Olot anaven a parar a l'abocador de Colcardús, al costat de Terrassa, mentre la resta de municipis de la comarca disposaven d'abocadors municipals sense les garanties necessàries.

El cert és, però, que els «fets de Besalú» van marcar un abans i un després en la manera d'entendre les infraestructures i la seva relació amb el territori. Per a alguns analistes, aquell 20 de maig de 1987 va néixer la «cultura del no» a Catalunya, caracteritzada per l'oposició sistemàtica de les comunitats locals a la realització d'infraestructures —viàries, ferroviàries, energètiques, ambientals...— necessàries a escala nacional. Tanmateix, una de les lliçons que podem extreure del que va a passar a Besalú és que, més enllà del disseny tècnic d'una infraestructura, la seva correcta localització i el diàleg amb la societat que la rep són elements clau per evitar el conflicte. El territori importa, i molt.

25 anys més tard dels «fets de Besalú» la gestió de residus torna a portar polèmica a la Garrotxa, en aquest cas a Sant Jaume de Llierca. Deixant de banda alguns aspectes com a mínim discutibles —com la seva localització o l'elevat cost— cal dir que el que es proposa ara no és un abocador sinó un centre de gestió de residus

Un gasoducte urgent?

Ens havien assegurat que el gasoducte Martorell-Figueres era imprescindible per assegurar el subministrament de gas natural a les comarques gironines. Resulta, però, que ara que França ha decidit renunciar a la connexió transfronterera el Govern espanyol ha aturat de manera indefinida el tram gironí. I la urgència s'ha esvaït. Fets com aquest no ajuden precisament a confiar a cegues en les decisions de l'administració.

on es rebran totes les escombraries de la comarca i se'n separarà part dels materials que no han estat reciclats prèviament. D'aquesta manera es pretenen disminuir les tones de residus que s'aporten a l'abocador de Beuda, de manera que se n'allargui la vida útil.

Aquest canvi de paradigma no és casual. Més enllà dels múltiples errors que hagin pogut cometre, sembla evident que sense els moviments socials antiabocador no s'hagués avançat de manera tan ràpida en el desplegament de la recollida selectiva ni cap a un model que considera el residu com a recurs que té un valor. L'experiència demostra que una societat civil exigent amb la qualitat ambiental del seu entorn esdevé un estímul per millorar les polítiques públiques i per aconseguir que tinguin en compte els valors del territori.

XAVI RODRIGUEZ